НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
мр ДРАГАНЕ ВУКОВИЋ ВОЈНОВИЋ
„Контрастивна анализа колокација *придев+именица* и *именица + именица* у корпусу текстова из области туризма на енглеском и српском језику“

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао Комисију:

Комисију је именовало Наставно-научно веће Филолошког факултета на седници 24. августа 2020. године.

Ментор: др Ивана Трбојевић Милошевић, ванредни професор, Филолошки факултет, Универзитет у Београду
Ужа научна област: Англистика, Енглески језик
Датум избора у звање: 2017.

2. Састав Комисије:

Председник Комисије: др Ненад Томовић, ванредни професор, Филолошки факултет, Универзитет у Београду
Ужа научна област: Англистика, Енглески језик
Датум избора у звање: 2019.

др Катарина Лазић, доцент, Шумарски факултет Универзитет у Београду Ужа научна област: Енглески језик
Датум избора у звање: 2019.

др Маја Ивановић, доцент, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитет у Београду
Ужа научна област: Српски језик
Датум избора у звање: 2016.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Драгана, Бориша, Вуковић Војновић
Датум и место рођења	15.01.1970., Нови Сад
Наслов магистарске тезе	„Садашњи перфекат (*present perfect*) и садашњи перфективни прогресив (*present perfect progressive*) и њихови еквиваленти у српском језику“

Датум и место одбране маг. тезе	12.11.2002., Филолошки факултет, Универзитет у Београду
Научна област из које је стечено академско звање магистра наука	Магистар филолошких наука

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Контрастивна анализа колокација *придев+именица* и *именица + именица* у корпусу текстова из области туризма на енглеском и српском језику

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ и

Докторска дисертација мр Драгане Вуковић Војновић броји 140 страна, а подељена је на следећа поглавља: 1. Уводна разматрања (стр. 1–7); 2. Претходна контрастивна истраживања у српском и енглеском језику од значаја за тезу (8–13); 3. Језик туризма – карактеристике и анализа (14–21); 4. Колокације - дефиниције, класификација и значај (22–54); 5. Анализа корпуса и дискусија резултата (55–92); 6. Закључак (93-95); 7. Корпус-додаци (96-133); 8. Литература (134-139): списак литературе садржи 112 библиографских јединица, 13 речничких извора и 8 електронских извора за корпус. Дисертација садржи на почетку Изјаве захвалности, кратку биографију кандидата (стр. 140) на крају, као и 17 табела и 13 слика у раду.

У првом поглављу Уводна разматрања, има 7 потпоглавља: 1.1. Увод, 1.2. Поглавља у дисертацији, 1.3. Предмет истраживања, 1.4. Циљ истраживања, 1.5. Методологија истраживања, 1.6. Корпус - опште напомене, 1.7. Очекивани резултати и педагошке импликације; следи друго поглавље под називом Претходна контрастивна истраживања у српском и енглеском језику од значаја за тезу, затим треће поглавље које има 3 потпоглавља: 3.1. Семиотички аспекти језика туризма, 3.2. Реторика туризма, 3.3. Језик туризма као језик струке. У четвртом поглављу Колокације-дефиниције, класификација и значај налази се 6 потпоглавља 4.1. Уводне напомене о колокацијама, затим 4.2. Дефинисање колокација у оквиру којег се налази још 6 потцелина (4.2.1. Лексички и семантички приступи проучавању колокација, 4.2.2. Фразеологија и тумачење колокација, 4.2.3. Проучавања колокација са педагошког аспекта, 4.2.4. Луисов лексички приступ (*The Lexical Approach, Michael Lewis*), 4.2.5. Електронски корпус и корпусна лингвистика и 4.2.5.1. Примена неких софтверских алата у анализи вокабулара у језику струке). Затим следе потпоглавља 4.3. Третман колокација у једнојезичним речницима енглеског језика, 4.4. Проучавање колокација у енглеском и српском језику на нашим просторима, 4.5. Радна дефиниција лексичких колокација, и 4.6. Критеријуми за предвиђање и класификацију колокација које садржи две потцелине 4.6.1. Подела колокација и 4.6.2. Подела енглеских колокација са освртом на језик туризма. Пето поглавље Анализа корпуса и дискусија резултата чине 7 главних потцилина и то: 5.1. Корпус, 5.2. Методологија анализе корпуса – опште напомене, 5.3. Методологија анализе корпуса на енглеском језику, 5.4. Методологија анализе корпуса на српском језику, 5.5. Колокације у корпусу текстова из области туризма на енглеском језику (ЕКТ) (5.5.1. Класификација и анализа колокација *придев + именица* у

ЕКТ, 5.5.2. Класификација и анализа колокација *именица + именица* у ЕКТ), 5.6. Колокације у корпусу текстова из области туризма на српском језику (СКТ) (5.6.1. Класификација и анализа колокација *придев + именица* у СКТ, 5.6.2. Класификација и анализа колокација *именица + именица* у СКТ) и 5.7. Сличности и разлике у енглеском и српском језику – дискусије и закључци. У завршном делу доктората следе Закључак као и свеукупан анализирани корпус у поглављу Корпус – додаци, а на крају је Литература.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидаткиња мр Драгана Вуковић Војновић у **првом поглављу** (стр. 1–7) јасно дефинише предмет и циљеве истраживања, како дајући шири контекст, тако и јасним одређењем ужих циљева, предмета и методологије истраживања. У овом делу наводе се и очекивани резултати, педагошке импликације и могуће смернице за даљи рад. Као полазни језик анализе наводи се енглески језик, а кандидаткиња је спровела контрастивну анализу два корпуса енглеских и српских текстова из области туризма, да би се утврдиле сличности и разлика у овој области.

Најужи **предмет** истраживања мр Драгане Вуковић Војновић су колокације типа *придев + именица*, као и *именица + именица* у језику туризма на српском и енглеском језику, њихове особине у оба језика, као и сличности и разлике међу њима. Уже су посматране колокације у којима је чвор колокације *именица*, а колокати могу бити *придеви* и *именице* које су у атрибутивној функцији, ако гледамо површинску синтаксичку структуру. Семантички гледано, ради се пре свега о описним или квалитативним придевима који значе „имати неку особину“, а обухваћени су и класификативни придеви који значе „бити у вези са“ (Đorđević 1989: 504). У случају колокација *именица + именица*, први колокат је адјективал у атрибутивној функцији, описни или класификативни у енглеском језику, док је у српском код колокација типа *именица + именица* то по правилу други колокат, о чему се детаљније говори у дискусији резултата.

У том смислу за **најужи циљ** истраживања одређено је да се издвоје и опишу колокације које су специфичне за језик туризма у два језика и могу се сматрати терминолошким колокацијама за област туризма.

Спроведена је **квантитативна и квалитативна анализа** пронађених колокација, уз дескриптивну и контрастивну анализу два упоредна корпуса.

Кандидаткиња грађу за ову анализу ексцерпира из произвољно прикупљеног **корпуса** састављеног од електронских текстова на енглеском и српском језику који су копирани са туристичких вебсајтова Велике Британије и Србије. С обзиром на то да величине ова два корпуса нису уједначене, после проналажења апсолутне фреквенције у корпусу (f), израчунате су релативне, **нормализоване фреквенције (nf)** колокација на 10.000 речи.

Кандидаткиња мр Драгана Вуковић Војновић своје истраживачке смернице дефинише следећим питањима:

а) Које су најчешће лексичке колокације типа *придев + именица* и *именица + именица* које се јављају у анализираним корпусима у енглеском и српском језику туризма?

б) Које су особености ових колокација у смислу морфосинтаксичких и семантичких карактеристика?

в) Како можемо класификовати ове колокације у тематско-функционалне групе (нпр. опис знаменитости, опис природе, практичне информације и сл.)?

г) У којој мери постоје сличности и разлике међу колокацијама у ова два језика, као и утицај једног језика на други, пре свега из смера од енглеског ка српском језику?

г) Како се ови резултати могу употребити у настави енглеског језика струке на факултету, ради бољег препознавања важних колокација и њиховог усвајања?

д) Истражиће се и ваљаност израде листе колокација и речника који би помогли да се избегну грешке у употреби одговарајућих колокација у контексту језика туризма.

У **другом поглављу** (8–13) кандидаткиња се бави претходним релевантним истраживањима из области контрастивне анализе, са посебним освртом на контрастивна истраживања колокација, како аутора из нашег региона тако и шире (Bahns & Eldaw 1993; Bahns 1993; Đorđević 1989; 2000; Filipović 1969; 1981; Granger 1998; Howarth 1998; Ivir & Tanay 1976; Ivir 1969; Nejgebauer 1982; Nesselhauf 2003; 2005; Pervaz 1984-1985; и др.) Неки од ових радова детаљније су споменути и у поглављу о колокацијама, где је обрађена и новија литература.

У **трећем поглављу** (14–21) на основу релевантне литературе (Bruner 2005; 2005a; Culler 1990; Dann 1996*;* Gotti 2008; Jaworski & Pritchard 2005; Lam 2007; Thurlow & Jaworski 2010; и др.) дискутује се о особинама језика туризма у сврху туристичке промоције и даје критички увид у основне ставове о туристичком дискурсу, његовим семиотичким и реторичким особеностима.

Четврто поглавље (22–54) можемо назвати и централним теоријским поглављем где се даје приказ методолошких и теоријских приступа дефинисању, класификовању и анализи колокација од почетних проучавања у енглеском језику која су заснована на руској школи фразеологије, преко лексичког и семантичког приступа, затим когнитивног и педагошког приступа. Дат је и увид у савремена корпусна истраживања која су подстакнута аутоматизованом анализом корпуса путем софтвера, што је и кандидаткиња применила у својој анализи (Boulton 2016; Brezina et al 2015; Gries 2013). У приказу кандидаткиња полази од прегледа теоријских приступа колокацијама из угла учења и наставе другог, односно страног језика, као и од истраживача који се баве усвајањем вокабулара у другом језику (Altenberg & Granger 2002; Bahns 1993; Barfield & Gyllstad 2009; Coady & Huckin 1997; Cowie 1998; Croft & Cruse 2004; Ellis 1985; Gairns & Redman 1986; Hill 1999; Granger & Meunier 2008; Lyons 1990; Lewis 1996; Lewis 2000; Lewis 2001; Mel'čuk 1998 Nation 2007; Newton & Nation 1997; Palmer 1981; Pawley&Syder 1983; Schmitt & McCarthy 1997; Schmitt 2008 и др). У постављању основих дефиниција и начина класификације колокација, у овом поглављу кандидаткиња се ослања и на наше ауторе (Bibović 1982; Bugarski 1996; Đorđević 1989; 2000; Gotštajn 1986; Hlebec1998; 2007; Pervaz 1984-1985; Prćić 2008; Гортан-Премк 2004; Драгичевић 2010; 2011; Дражић 2013; 2014; и др.). Дат је и осврт на радове засноване на великим електронским корпусима и примени софтвера у анализи, чиме се добија увид у карактеристичне примере употребе одређених комбинација речи у писању стручних текстова, затим у разлике међу жанровима и научним дисциплинама, као и у културолошке аспекте професионалне комуникације (Cobb & Boulton 2015; Hyland & Jiang 2017; Liu and Han 2015; McEnery & Xiao 2010).

У **петом поглављу** (55–92) кандидаткиња представља методологију истраживања, начин прикупљања корпуса, и само анализу копруса. Ово је представљено кроз класификацију колокација из корпуса на енглеском језику и у корпусу на српском језику. За ексцерпцију колокација примењени су софтверски алати *TermoStat Web 3.0* (Drouin 2003) за енглески језик и *AntConc* (Anthony 2017) за српски језик. Прво је урађена квантитативна (фреквенцијска) анализа морфосинтаксичких реализација колокација, као и

преглед начина повезаности примарног и секундарног колоката у анализираним колокацијама. Потом је урађена квалитативна анализа на два начина – у виду лексичко-семантичког осврта на колокације и њихове конституенте, а анализирана је и комуникативна улога колокација у језику туризма. Коначно су издвојене кључне терминолошке колокације и тематске области које су заступљене у корпусима на основу најфреквентнијих кључних колокација, што нам је дало слику о културолошким аспектима анализираних текстова који сачињавају корпус. Потом је урађен пресек сличности и разлика анализираних корпуса на енглеском и српском језику.

У **шестом поглављу** (93-95) кандидаткиња даје закључак о теоријском и практичном делу рада.

У **седмом поглављу** (96-133) дате су све ексцерпиране колокације које су ушле у корпус по абецедном односно азбучном реду, уз апсолутну и релативну, нормализовану фреквенцију, као и примере реченица из корпуса у којима су идентификоване. Класификација је дата за оба корпуса.

Осмо поглавље (134-139) је списак коришћене литературе.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Vuković Vojnović, D. (2020). Enhancing ESP Vocabulary Practice with Online Corpus Analysis Tools. *Contemporary Research in Foreign Language Teaching and Learning*. (eds. Dana di Pardo Leon Henri, Bhawana Jain) Cambridge Scholars: 163-183.
2. Vuković Vojnović, D. (2020). Multimodal Discourse Analysis of Tourism Websites – The Promotion of Cultural Values through the Language of Tourism. *Belgrade English Language and Literature Studies: BELLS90 : proceedings. Vol. 1 / International Conference to Mark the 90th Anniversary of the English Department*, Faculty of Philology, University of Belgrade ; [editor-in-chief Biljana Čubrović]. - Belgrade : Faculty of Philology, 2020 (Užice : Grafičar): 449 - 470.
3. Vuković Vojnović, D. (2013). Značaj izučavanja kolokacija u engleskom jeziku turizma. *Aktuelne teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji – tematski zbornik radova.* (urednice: Silaški Nadežda i Tatjana Đurović). Beograd: Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta u Beogradu: 61-74.
4. Vuković Vojnović, D. i M. Nićin(2012). English as a Global Language in the Tourism Industry: A Case Study. *English of Tourism* (ur. Georgeta Rata, Ioan Petroman i Cornelia Petroman). Cambridge Scholars Publishing: 3-18.
5. Vuković Vojnović, D. (2011). 'Low budget'and 'high season' - delve into the 'vast ocean' of collocations related to the language of tourism. *Primenjena lingvistika danas – između teorije i prakse – Zbornik radova sa Trećeg kongresa*. Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, Filozofski fakultet u Novom Sadu, Filološki fakultet u Beogradu: 397-496.

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати добијени контрастирањем ексцерпираних колокација на енглеском и српском језику представљени су као сличности и разлике између два језика, или,

прецизније речено између одабраних регистара два језика. Прво, утврђена је нешто виша фреквенција тзв. кључних терминолошких колокација у српском језику; утврђен је обрнути однос у фреквенцији колокација *придев + именица* и *именица + именица*; значајни контрасти примећују се у структури и употреби колокација *именица + именица*. Утврђене су најфреквентније колокације по тематским областима у оба језика које се могу сматрати преводним еквивалентима. Добијени резултати могу да допринесу како иновативним приступима проучавања колокација, у квантитативном смислу кроз одабир и примену одговарајућих софтверских алата за анализу лексичких колокација, а у квалитативном смислу кроз анализу њихових лексичко-семантичких и комуникативних особености употребе. У смислу спреге са језиком туризма, резултати анализе показали су да језик туризма поред колокација које су део и општег језика, обухвата и колокације које су специфичне, и којима се ствара позитиван имиџ неке дестинације, са циљем привлачења посетилаца.

Поред овога, један од циљева је и педагошке природе, пошто је један од повода за писање рада кандидаткиње мр Драгане Вуковић Војновић њено дугогодишње искуство у раду са студентима којима предаје језик струке из области туризма. Кандидаткиња види могућност примене резултата у настави језика струке за студенте туризма, тако што ће им се указати на кључне терминолошке колокације које су пронађене у пракси, као и на сличности и разлике у енглеском и српском језику. То може допринети систематичнијем приступу колокацијама и њиховом усвајању у језику струке, пре свега у смислу развијања комуникативних компетенција у енглеском језику код нематерњих говорника којима је туризам шира област њихове будуће или садашње професије.

У даљем раду, кандидаткиња сматра да би било корисно израдити листу кључних и терминолошких колокација у области туризма у енглеском и српском језику. У педагошком смислу, за даља истраживања кандидаткиња разматра могућност да се студенти подуче у коришћењу софтверских алата за анализу стручних текстова из њихових области. На тај начин се развија активно учење и аутономија ученика, а и проширује се знање о употреби специјализованог вокабулара у контексту.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Дисертација мр Драгане Вуковић Војновић представља одличан пример добро омеђене и обрађене теме, заокруженог и добро промишљеног приступа , као и темељно и педантно организованог и обављеног истраживања, чији резултати представљају озбиљан допринос контрастивним пручавањима енглеског и српског језика, не само у теоријском већ, пре свега, у примењеном смислу, с обзиром да носе значајне импликације за припрему наставних и испитних материјала и за наставу језика туристичке струке уопште. Осим тога, посебну вредност рада чини одличан преглед релевантне литературе који обухвата сагледавања колокација кроз призму неколико лингвистичких дисциплина. Дисертација је писана јасним и прецизним академским стилом, одликује се јасним терминолошким одређењима, али ипак не представља сувопаран технички текст, већ се чита лако и са задовољством.

На основу*“Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране наУниверзитету у Београду”* и налаза у извештају из програма „iThenticate“, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације **”Контрастивна анализа колокација *придев+именица* и *именица + именица* у корпусу текстова из области туризма на енглеском и српском језику“** аутора мр Драгане Вуковић Војновић, констатујем да утврђено подударање текста износи 3 %.

Овај степен подударности у складује са Чланом 9. *Правилника*.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *„Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду“*, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њенуодбрану може наставити.

IX ПРЕДЛОГ

Докторска дисертација мр Драгане Вуковић Војновић представља оригинално и вредно истраживање чији ће резултати свакако наћи примену у наставној пракси језика струке, поред доприноса контрастивним проучавањима колокација у енглеском и српском језику. Зато, са задовољством препоручујемо Наставно-научном већу Филолошког факултета да овај Извештај прихвати, упути га Већу друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду, коначно, позове кандидаткињу на усмену одбрану пред овом Комисијом.

Комисија:

_____

др Ненад Томовић, ванредни професор,
Филолошки факултет, Београд

_____

др Катарина Лазић, доцент, Шумарски факултет,
Београду

_____

др Маја Ивановић, доцент, Факултет за специјалну
едукацију и рехабилитацију, Београд